

اولویت های پژوهشی انستیتو تحقیقات تغذیه ای و صنایع غذایی ایران (سال ۱۳۸۸)

تدوین خطوط تحقیقاتی و اولویت‌های پژوهشی از جمله نیازهای ضروری هر موسسه تحقیقاتی است، وجود چنین نقشه راهی امکان دسترسی به دانش علمی روزآمد را که سنگ بنای تصمیم‌گیری است، فراهم می‌کند. همچنین این امر به اعمال مدیریت علمی بر روند پژوهش‌ها و شناخت منابع در دسترس و تخصیص مناسب آنها کمک خواهد کرد. از سوی دیگر وجود چنین دیدگاهی فی‌نفسه باعث ارتقا پژوهش‌ها و می‌تواند خاستگاه تحقیقات را از حوزه‌های صرفاً تجربی به جایگاهی برای تبدیل مشکلات موجود به وضعیت‌های قابل حل تغییر دهد. به علاوه تعیین حیطه‌های یا بالاترین اولویت امکان فراهم کردن شرایط برابر برای افراد جامعه و توجه به نیازهای گروه‌های در معرض خطر را بیشتر کرده و باعث تقویت ارتباط میان تحقیق، اقدامات اجرایی و سیاست‌های کلان خواهد شد. نکته حائز اهمیت دیگر آن است که آنچه امروز به عنوان اولویت پژوهشی تدوین می‌شود، تعیین‌کننده دستورکار، فعالیت‌ها و فناوری‌های ضروری فردا خواهد بود.

به همین منظور تعیین جهت‌گیری اساسی پژوهش‌های انستیتو تحقیقات تغذیه‌ای و صنایع غذایی کشور، به عنوان یکی از تاثیرگذارترین سازمانهای علمی مرتبط با امر غذا و تغذیه در دستور کار معاونت پژوهشی قرار گرفت.

مجموعه مستندات سازمانی، به اضافه اسناد ملی موجود در موضوع غذا و تغذیه، بازتاب دهنده نیازهای اصلی ذینفعان کلیدی انستیتو میباشند. در واقع به منظور تدوین خطوط تحقیقاتی و اولویت‌های پژوهشی انستیتو نیازهای گسترده وسیعی از ذینفعان از جمله محققان سیاست‌گذاران، ارائه‌دهندگان خدمات مرتبط با غذا و تغذیه، مردم و سایر سازمانهای درگیر در نظر گرفته شده است. این رویکرد چندوجهی و بین‌بخشی می‌تواند در حین تحلیل سیستماتیک نیازهای تغذیه‌ای جامعه و جنبه‌های تخصصی و اجتماعی آن بر توسعه همکاری‌های چندجانبه نیز تاثیر مثبتی بگذارد.

در روند انجام کار پس از توافق خبرگان، حیطه‌های پژوهشی استخراج شده از این منابع بر اساس راهنمای

A manual for research priority setting using the ENHR strategy, the COHRED working group on priority setting

توسط صاحب نظران درون و برون سازمانی مورد بررسی و امتیازدهی قرار گرفت. قابل ذکر است که در این مدل از چهار جنبه **Impact of the research outcome** و **The chances of success**، **Relevancy**، **Appropriateness**

به این حیطه‌ها تکیه شده است.

کمیت‌های راهبردی تدوین اولویت‌ها ضمن حفظ نگاه کلان به پژوهش‌های این مجموعه، توجه ویژه‌ای به ماهیت متفاوت پژوهش‌های تغذیه و صنایع غذایی داشته است. به همین دلیل خطوط پژوهشی دارای اولویت در دو زیرمجموعه ارائه می‌شوند:

در بحث تدوین خطوط پژوهشی توافق گردید که خطوط پژوهشی به صورت برنامه (program) مدون و با مسئولیت یک مدیر تعریف شوند تا مدیران برنامه‌ها قادر به طراحی مدل مورد انتظار و همسوسازی پژوهش‌های مرتبط با آن حوزه باشند.

خطوط پژوهشی و برنامه‌های مصوب تغذیه:

- ۱- برنامه پژوهشی ریزمغذی‌ها، شناخت و تحلیل تعیین‌کننده‌ها، روشهای مداخله و ارزیابی آن‌ها
- ۲- برنامه پژوهشی امنیت غذایی و سلامت تغذیه‌ای جامعه؛ شناخت و تحلیل تعیین‌کننده‌ها، روشهای مداخله و ارزیابی آن‌ها
- ۳- برنامه پژوهشی اختلالات وزن؛ شناخت و تحلیل تعیین‌کننده‌ها، روشهای مداخله و ارزیابی آن‌ها
- ۴- برنامه پژوهشی جنبه‌های تغذیه‌ای بیماری‌های غیرواگیر؛ شناخت و تحلیل تعیین‌کننده‌ها، روشهای مداخله و ارزیابی آن‌ها

خطوط پژوهشی و برنامه های مصوب صنایع غذایی:

قرار گرفتن فعالیت های آموزشی و پژوهشی صنایع غذایی در ساختار سازمانی انستیتو و دانشکده تغذیه و در زیر مجموعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی هدفی ذاتی در دل خود داشته و نشان دهنده ارتباط این صنعت با سلامت تغذیه ای جامعه می باشد. به همین منظور در تدوین خطوط پژوهشی مرتبط با صنعت غذا، توجه ویژه به سلامت تغذیه ای جامعه شده است و مواردی چون ایمنی مواد غذایی، حفظ کیفیت مواد در کلبه مراحل تدوین خطوط پژوهشی مدنظر بوده و همچنین انتظار می رود که در مراحل بعدی اجرا نیز مورد توجه قرار گیرند.

۱- مواد اولیه غذایی ایمن و با کیفیت در سید خانوار و صنایع غذایی و کاهش ضایعات مواد اولیه

۲- مواد غذایی فراوری شده ایمن و با کیفیت با بهره گیری از تکنیک های به روز و مناسب فناوری برای افزایش بهره وری در زنجیره مواد غذایی

۳- مواد غذایی ویژه سلامتی مردم، گروه های آسیب پذیر و غذاهای عملکرد

نکته مهم این است که منظور از ماده غذایی، موادی هستند که حداقل دارای یکی از ویژگی های زیر باشند ارزش تغذیه ای بالا در سید خانوار، ریسک بالای تغذیه ای، محصولات بومی کشور و محصولات دارای قابلیت ارزش آوری.

انستیتو تحقیقات تغذیه ای و صنایع غذایی کشور آمادگی دارد تا کلیه از طرح های پژوهشی که در چهارچوب برنامه های پژوهشی مذکور قابلیت اجرا داشته باشند، حمایت نماید.

در پایان ذکر این نکته ضروری است که فرایند تدوین اولویت های پژوهشی در ذات خود دارای مکانیسمی پویا بوده و در هر مرحله قابل بازنگری می باشد و عناوین مصوب بالا به عنوان خطوط تحقیقاتی سال ۱۳۸۸ اعلام میگردد.